

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

DRUGI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 67390/10
Goran MARČAN
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući 13. rujna 2016. godine u Vijeću u sastavu:

Işıl Karakaş, *Predsjednica*,
Nebojša Vučinić,
Paul Lemmens,
Valeriu Griţco,
Ksenija Turković,
Stéphanie Mourou-Vikström,
Georges Ravarani, *suci*,

i Stanley Naismith, *Tajnik odjela*,

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen 6. rujna 2012.,
uzimajući u obzir očitovanja koje je podnijela tužena Vlada i odgovore
na očitovanja koje su podnijeli podnositelji zahtjeva,
nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

1. Podnositelj zahtjeva, g. Goran Marčan, hrvatski je državljanin rođen 1967. i živi u Rijeci.

A. Pozadina predmeta

2. Podnositelj zahtjeva je odvjetnik iz Rijeke.

3. U razdoblju između rujna 2002. i siječnja 2004. podnositelj zahtjeva je kao privatno imenovani branitelj zastupao B.P.-a koji je pred Županijskim sudom u Rijeci bio optužen za zlouporabu položaja i ovlasti te poticanje na sklapanje štetnih ugovora.

4. Podnositelj zahtjeva posebno, zajedno sa drugim odvjetnikom, preuzeo je obranu B.P.-a na ročištima pred istražnim sucem. Također je uložio nekoliko žalbi protiv odluka o zadržavanju B.P.-a u pritvoru te je uložio prigovor protiv optužnice. U tom je vremenu također imao niz sastanaka i konzultacija sa svojim klijentom u pritvoru.

5. Tijekom suđenja B.P. je otkazao punomoć podnositelju zahtjeva i angažirao drugog odvjetnika. Dana 18. travnja 2008. Županijski sud u Rijeci oslobodio je B.P.-a optužbe, a tu je odluku dana 16. listopada 2008. potvrdio Vrhovni sud Republike Hrvatske.

6. U odluci o oslobađanju B.P.-a Županijski sud u Rijeci nije odlučio o svim troškovima postupka, ostavljajući odluku za slučaj daljnjih mogućih potraživanja.

B. Podnositeljev zahtjev za naknadu odvjetničkih troškova

7. Dana 26. veljače 2009. podnositelj zahtjeva podnio je zahtjev Županijskom sudu u Rijeci tražeći naknadu za pravno zastupanje B.P.-a tijekom razdoblja između rujna 2002. i siječnja 2004. Oslanjao se na Tarifu o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika iz 2004. i potraživao ukupno 40,748 HRK (približno 5,500 EUR) kao naknadu za njegov rad u postupku, nabrojeno kako slijedi:

- 7,600 HRK za prisustvovanje na petnaest ročišta pred istražnim sucem i četiri ročišta pred izvanraspravnim vijećem. (točka br. 4 Tarife) između 9. rujna 2002. i 29 siječnja 2004.;

- 2,800 HRK za izradu sedam žalbi uložениh tijekom postupka (točka br. 5 Tarife);

- 300 HRK za izradu prigovora protiv optužnice (točka br. 5 Tarife);

- 12,000 HRK za 104 posjeta i konzultacije sa svojim klijentom u pritvoru, koji iznose oko 120 sati, u razdoblju između 9. rujna 2002. i 4. lipnja 2003 (točka br. 31 Tarife);

- posebno povećanje od 100 posto u pogledu složenosti predmeta za prva tri iznosa (točka br. 37 Tarife); i

- 22 posto PDV-a.

8. Dana 4. ožujka 2009. Županijski sud u Rijeci dodijelio je podnositelju zahtjeva 5,100 HRK (približno 700 EUR) za prisustvovanje na petnaest ročišta pred istražnim sucem i izradu žalbi i prigovora protiv optužnice te je odbio ostatak potraživanja. Relevantan dio odluke glasi:

„... [Tbr. 48] Tarife iz 2004.... propisuje da se za radnje obavljene do stupanja na snagu te Tarife primjenjuje Tarifa objavljena u „Narodnim novinama“ br. 69/93 sa Izmjenama objavljenim u „Narodnim novinama“ br. 87/93, 16/94 i 11/96...“

Tarifom koja je bila na snazi u vrijeme kada su obavljena istražna ročišta nije bilo propisano da odvjetniku pripada pravo na PDV, to se po prvi puta propisuje u Tarifi iz 2004. Osim toga, po Tarifi koja je bila na snazi u vrijeme kada su obavljene radnje, dakle po Tarifi iz 1993. ... u Tbr. 3 bilo je propisano da za sudjelovanje u prethodnom postupku odvjetniku kao branitelju pripada jednokratna naknada kao za obranu iz Tbr. 4 tč. 1 prema djelu za koje se vodi postupak te za daljnji i svaki slijedeći započeti sad u postupku naknada od 10 bodova, dok je po Tbr. 50 vrijednost boda iznosila 8,00 kn ...

...

Proizlazi da su sva ova ročišta ukupno trajala 28 sati i 55 minuta, pa kako odvjetniku pripada jednokratna naknada od 40 bodova a vrijednost boda je 8,00 kn to ta jednokratna naknada iznosi 320,00 kn, dok na ime sati provedenih na ročištima odvjetniku pripada 280 bodova – svaki sat je 10 bodova .. to na ime tih sati odvjetniku pripada naknada ... što ukupno iznosi 2.560,00 kn

Što se tiče traženja odvjetnika [za četiri ročišta pred tročlanim sudskim vijećem] valja istaći da se tu radi o sjednicama izvanraspravnog vijeća... prvostupanjškoga suda a za prisustvo sjednicama prvostupanjškog suda odvjetniku ne pripada prema tada važećoj Tarifi nikakva naknada.

Na ime ... sastava sedam žalbi traži se naknada od ukupno 2.800,00 kn, međutim takvo traženje nije u cijelosti osnovano s obzirom na činjenicu da je vrijednost boda u to vrijeme iznosila 8,00 kn što onda znači da odvjetniku pripada nagrada u iznosu od 2.240,00 kn, a ni na ovaj iznos ne obračunava se PDV.

Traženje pod tč. 3 Troškovnika a na ime prigovora na optužnicu u iznosu od 300,00 kn osnovano je, međutim neosnovano su traženja pod tč. 4 „konferencija sa okrivljenim u Zatvoru u Rijeci“ na ime kojih se potražuje ukupno 12.000,00 kn. Naime, odvjetnik se poziva na Tbr. 31 a iz kojeg Tbr. proizlazi da za sudjelovanje na konferencijama i sastancima na kojima se raspravljalo o činjeničnim i pravnim pitanjima sa strankom, protustrankom i drugim sudionicima u pravnim pitanjima stranke, odvjetniku pripada naknada od 50 bodova za svaki započeti sat. Jasno je da odvjetnik nije sudjelovao ni na kakvim konferencijama gdje se raspravljalo o činjeničnim i pravnim pitanjima „sa strankom, protustrankom i drugim sudionicima u pravnim pitanjima stranke“ radi čega mu se zatraženi iznos ne može niti dodijeliti. Osim toga tada važećom Tarifom nije bilo propisano ni to da odvjetniku za svaki obavljeni razgovor s okrivljenikom koji se nalazi u pritvoru pripada naknada ... kao što je to propisano Tarifom o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika („Narodne novine“ br, 91/04. 37/05, 59/07) pa je prema tome odvjetniku nemoguće ni po tom osnovu isplatiti zatraženi iznos.

Što se tiče traženja odvjetnika da mu se „zbog složenosti i težine predmeta“, a po Tbr. 37 dodijeli povećanje od 100% treba istaći da je takvo traženje u potpunosti neosnovano ... a nikakve posebne ni složenosti ni težine predmeta ... u konkretnom slučaju nije bilo ...

Dakle, iz svega naprijed iznesenog proizlazi da odvjetniku pripada ukupna nagrada od 5.100,00 kn na koju nagradu odvjetnik nema pravo na PDV jer to tada nije niti bilo propisano Tarifom.“

9. Dana 16. ožujka 2009. podnositelj zahtjeva uložio je žalbu izvanraspravnom vijeću Županijskog suda u Rijeci. Tvrdio je da mu je trebala biti dodijeljena naknada za svako ročište pred istražnim sucem te da je njegovo potraživanje trebalo biti izračunato na osnovi 10 HRK po bodu. Štoviše, po točki br. 42 Tarife imao je pravo na 25 postotni paušalni iznos povećanja naknade. Podnositelj zahtjeva je tvrdio da dugotrajna priprema obrane njegovog klijenta u pritvoru, koja je, po njegovom mišljenju, bila presudna za uspješnu obranu, nije bila pribrojena. Također je istaknuo da se spis predmeta sastojao od više od 10,000 stranica, da je postupak trajao više od sedam godina i da je sam prvostupanjski sud objavio javnu izjavu karakterizirajući slučaj kao složen. Posljednje, podnositelj zahtjeva tvrdio je da bi mu trebalo dodijeliti PDV.

10. Dana 27. siječnja 2010. izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Rijeci dodijelilo je podnositelju zahtjeva dodatni iznos od 1,222 HRK (približno 150 EUR) na ime PDV-a te je odbilo ostatak potraživanja kao neosnovan. Posebno, izvanraspravno vijeće obrazložilo je da podnositelj zahtjeva nije imao pravo na naknadu za posjete svom klijentu u pritvoru pod točkom br. 31 Tarife jer se nisu ticale konferencija i sastanaka koji bi uključivali druge sudionike u postupku. Također nije imao pravo na paušalno povećanje od 25% jer nije bilo jasno za koje pomoćne radnje bi mu takvo povećanje trebalo biti dodijeljeno.

11. Dana 5. ožujka 2010. podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske, žaleći se da Županijski sud u Rijeci nije uzeo u obzir posebne okolnosti predmeta u odnosu na zahtjev za naknadu branitelju u kontekstu kaznenog postupka i stoga ga proizvoljno lišio njegove zarade. Osobito je naglasio:

„ ... okrivljeniku, ukoliko se njegovu odvjetniku ne priznaju ti troškovi, se narušava pravo na obranu. Njegov odvjetnik je bio izabrani odvjetnik. Osoba od povjerenja. Da bi obrana bila u istoj poziciji kao i tijela progona odvjetnik mora biti plaćen za svoj rad ... Sada kada je oslobođen okrivljeniku se onda i moraju nadoknaditi sve one radnje koje su bile potrebne u postupku kako bi on dokazao svoju nevinost. Tek time se postiže jednaki položaj svih koji sudjeluju u postupku. Tek to znači ravnopravnost pred zakonom. Odbijajući zahtjev za nadoknadom odvjetničkih troškova, tužitelj smatra da je povrijeđen čl. 14. st. 2. o čl. 29. st. 1. i 2. Ustava. Suđenje u kojem se odvjetnik stavlja u poziciju da mu se ne priznaju troškovi njegova rada nije i ne može biti pravično suđenje.

Možda bi bilo i najbolje da odvjetnika i nema?

Ne priznajući troškove na koje odvjetnik ima pravo prema Tarifi, povrijeđen je članak 27. Ustava. Ako se odvjetniku ne priznaje pravo na poštnu naknadu za rad narušava se samostalnost i neovisnost odvjetništva kao službe. Samostalnost i neovisnost pretpostavlja i plaćanje takve službe. Odvjetništvo ne može biti samostalno i neovisno ako Sud bez ikakvih razloga i argumenata odbija odvjetniku priznati naknadu za njegov rad. Kako da se ostvari načelo o samostalnosti i neovisnosti kada Sud smatra da ta neovisnost i samostalnost ne treba biti plaćena? I to sve u slučaju kada je okrivljenik oslobođen ...“

12. Dana 27. svibnja 2010. Ustavni sud odbacio je ustavnu tužbu iz razloga što pobijanom odlukom nije odlučeno o njegovim građanskim pravima ili obvezama ili sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela. Bitni dio odluke glasi:

„Članak 62. stavak 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 99/99, 29/02 i 49/02 – pročišćeni tekst, u nastavku: Ustavni zakon) propisuje

„Svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti ... kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom ... (u daljnjem tekstu: ustavno pravo)“.

Sukladno tome, samo ona odluka kojom je nadležni sud meritorno odlučio o biti stvari odnosno o pravu ili obvezi ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela podnositelja, jest pojedinačni akt u smislu članka 62. stavka 1. Ustavnog zakona u povodu kojega je Ustavni sud Republike Hrvatske, u postupku pokrenutom ustavnim tužbom, nadležan štititi ljudska prava i temeljne slobode podnositelja, zajamčene Ustavom Republike Hrvatske.

U ustavnosudskom postupku ocijenjeno je da osporavana rješenja ne predstavljaju pojedinačne akte u smislu članka 62. stavka 1. Ustavnog zakona protiv kojih bi Ustavni sud bio nadležan pružiti ustavnosudsku zaštitu.

Slijedom iznijetoga, na temelju članka 72. Ustavnog zakona, riješeno je kao u izreci.

13. Ta je odluka podnositelju zahtjeva dostavljena 23. lipnja 2010.

II RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO

A. Ustav

14. Relevantna odredba hrvatskog Ustava (*Ustav Republike Hrvatske*, „Narodne novine“ brojevi 56/1990, 135/1997, 8/1998, 113/2000, 124/2000, 28/2001, 41/2001, 55/2001, 76/2010 i 85/2010) propisuje:

Članak 48.

„Jamči se pravo vlasništva.“

B. Zakon o kaznenom postupku

15. Relevantne odredbe Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ brojevi 110/1997, 27/1998, 58/1999, 58/2002, 143/2002, 62/2003 i 115/2006) propisivale su:

Članak 120.

„U svakoj presudi i rješenju kojim se obustavlja kazneni postupak odlučit će se tko će snositi troškove postupka i koliki su.

(2) Ako nedostaju podaci o visini troškova, posebno rješenje o visini troškova donijet će ... Zahtjev [za naknadu] s podacima o visini troškova može se podnijeti najkasnije u roku od tri mjeseca od dana dostave pravomoćne presude ili rješenja osobi koja ima pravo postaviti takav zahtjev.“

Članak 123.

„(1) Kad se obustavi kazneni postupak ili kad se donese presuda kojom se okrivljenik oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija, izreći će se u rješenju, odnosno presudi da troškovi kaznenog postupka iz članka 119. stavka 2. točke 1. do 5. ovoga Zakona te nužni izdaci okrivljenika i nužni izdaci i nagrada branitelja padaju na teret proračunskih sredstava ...“

C. Zakon o odvjetništvu

16. Zakonom o izmjeni Zakona o odvjetništvu i službi pravne pomoći („Narodne novine“ br. 8/1990), koje su uvele legislativu bivše Socijalne Federativne Republike Jugoslavije u hrvatski sustav, propisano je da će Tarifu o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika propisati hrvatska Odvjetnička komora.

17. Dana 27. siječnja 1994. donesen je novi Zakon o odvjetništvu („Narodne novine“ br. 9/1994), koji je, u bitnome, propisao:

Samostalnost i neovisnost odvjetništva**Članak 2.**

„Samostalnost i neovisnost odvjetništva ostvaruje se osobito: samostalnim i neovisnim obavljanjem odvjetničkog posla kao slobodne djelatnosti, ustrojstvom odvjetništva u Hrvatsku odvjetničku komoru (u daljnjem tekstu: Komora) kao samostalnu i neovisnu organizaciju odvjetnika na teritoriju Republike Hrvatske, donošenjem statuta i drugih općih akata Komore, ...“

Odvjetnička tarifa**Članak 18.**

„(1) Odvjetnici imaju pravo na nagradu za svoj rad te na naknadu troškova u svezi s obavljenim radom sukladno tarifi koju utvrđuje i donosi Komora.

...“

18. Nakon toga Zakon o odvjetništvu promijenjen je nekoliko puta („Narodne novine“, brojevi 11/2008 od 13. listopada 2008. 50/2009 od 22.

travnja 2009., 75/2009 od 30 lipnja 2009. i 18/2011 od 9. veljače 2011.) propisujući:

Odvjetnička tarifa

Članak 18.

„(1) Odvjetnici imaju pravo na nagradu za svoj rad te na naknadu troškova u svezi s obavljenim radom sukladno tarifi koju utvrđuje i donosi Komora uz suglasnost ministra pravosuđa. Ministar pravosuđa kod davanja suglasnosti vodit će računa o zaštiti socijalnih i gospodarskih interesa te jednakosti u položaju primatelja i davatelja usluga s obzirom na njihovu nejednakost u stručnom znanju kojim raspolažu.

...“

D. Odvjetnička tarifa

19. Bitni dio Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika iz 1993. („Narodne novine“ brojevi 69/1993, 87/1993, 16/1994, 11/1996), koja je bila na snazi u relevantno vrijeme, propisuje kako slijedi:

Tbr. 3

„Za sudjelovanje u prethodnom postupku odvjetniku kao branitelju ili zastupniku oštećenog kao tužitelju, pripada jednokratna nagrada kao za obranu iz tbr. 4. toč. 1. prema djelu za koje se vodi postupak, te za drugi i svaki slijedeći započeti sat prisustvovanja u postupku naknada od 10 bodova

Tbr. 4

„1. Obrana optuženog, zastupanje privatnog tužitelja i oštećenog kao tužitelja na raspravi pred sudovima ili sucem za prekršaje, za svaki dan rasprave:

...

za kaznena djela za koja je predviđena kazna do 10 godina zatvora 40 bodova, ...

Tbr. 31

„Za sudjelovanje na konferencijama i sastancima na kojima se raspravljalo o činjeničnim i pravnim pitanjima sa strankom, protustrankom i drugim sudionicima u pravnim pitanjima stranke, odvjetniku pripada nagrada od 10 bodova za svaki započeti sat.“

Tbr. 37

„Za posebno stručno i specijalističko znanje, koje zahtijeva obrađeni predmet, osobitu težinu predmeta ili posebnu odgovornost za obavljeni rad, tarifne stavke mogu se povisiti za 100%.“

Tbr. 42

„Odvjetniku pripada za sve sporedne radnje obavljene u svim postupcima, za koje mu ne pripada posebna nagrada i koje nisu posebno obračunate (prikupljanje informacija, usmene informacije stranci o stanju predmeta, prepisivanje priloga, predaja podnesaka sudu i pošti i slične radnje), paušalna nagrada u iznosu od 25% od ukupnog iznosa nagrade određene i obračunate prema Tarifi.“

Tbr. 50

„Vrijednost boda iznosi 8,00 kuna.“

XVIII. Objašnjenje o primjeni Tarife

„(1) Upravni odbor Odvjetničke komore Hrvatske ili organ koji Upravni odbor odredi daje objašnjenje o primjeni Tarife i njezino tumačenje.

(2) Objašnjenje ili mišljenje za primjenu Tarife daje se na zahtjev stranke, odvjetnika, suda ili drugog ovlaštenog organa u zemlji ili inozemstvu.“

20. Dana 5. srpnja 2004., stupila je na snagu nova Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika („Narodne novine“ brojevi 91/2004, 37/2005, 59/2007, dalje u tekstu: „Odvjetnička tarifa iz 2004.“). Njezin bitan dio glasi kako slijedi:

Tbr. 4

5. Za svaki obavljani razgovor s okrivljenikom koji se nalazi u pritvoru odvjetniku pripada naknada od 50 bodova te za drugi i svaki sljedeći započeti sat naknada od 50 bodova.“

Tbr. 48

„Za radnje obavljene do stupanja na snagu ove tarife, primjenjuje se tarifa objavljena u „Narodnim novinama“ br. 69/93 sa izmjenama objavljenima u „Narodnim novinama“ br. 87/93, 16/94 i 11/96.

Tbr. 50

„Vrijednost boda iznosi 10,00 kn“

PRIGOVORI

21. Podnositelj zahtjeva je prigovorio, oslanjajući se na članak 6 Konvencije i članak 1. Protokola br. 1, da mu nije na odgovarajući način i pravedno obračunata naknada iz državnog proračuna za rad koji je obavio kao branitelj u kaznenom postupku protiv njegovog klijenta B.P.-a, koji je bio oslobođen konačnom presudom nadležnog kaznenog suda.

22. Podnositelj je također prigovorio, temeljem članka 1. Protokola br. 12 uz Konvenciju, da je bio diskriminiran jer mu nije isplaćena naknada a njegov je klijent bio oslobođen u kaznenom postupku.

PRAVO

A. Navodna povreda članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju

23. Prigovarajući na propust države da mu isplati punu naknadu za njegove pravne usluge, podnositelj zahtjeva oslanjao se na članak 6. Konvencije i članak 1. Protokola br. 1.

24. Sud, kao gospodar karakterizacije koju treba dati pravno relevantnim činjenicama predmeta (vidi *Guerra i drugi protiv Italije* od 19. veljače 1998, § 44, *Reports of Judgments and Decisions 1998-I*), smatra da ovaj zahtjev treba biti ispitan samo u pogledu članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, koji glasi kako slijedi:

„Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.“

1. *Tvrđnje stranaka*

(a) **Vlada**

25. Vlada je tvrdila da podnositelj zahtjeva nije udovoljio šestomjesečnom roku jer je podnio ustavnu tužbu protiv drugostupanjske odluke izvanraspravnog vijeća Županijskog suda u Rijeci dana 27. siječnja 2010., koja nije bila pravni lijek koji je morao biti iscrpljen. Također je smatrala da podnositelj zahtjeva nije imao status žrtve, i da nije imao nikakva opravdana očekivanja u pogledu njegovog potraživanja naknade. Posebno, iznos koji je potraživao u vezi sa zastupanjem B.P.-a bio je pretjeran i neutemeljen.

26. Vlada je nadalje tvrdila da je naknada podnositelju zahtjeva izračunata ispravno i u skladu s Tarifom o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika koja je tada bila na snazi. Istaknula je da je u skladu sa pojašnjenjem Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika od strane Hrvatske odvjetničke komore, relevantno bilo vrijeme kad je podnositelj zahtjeva obavljao svoje profesionalne aktivnosti, a ne vrijeme

fakturiranja troškovnika. Domaći sudovi su ispravno smatrali da je za prethodni postupak podnositelju zahtjeva trebala biti obračunata jednokratna naknada za jednu procesnu radnju te naknada za daljnji i svaki slijedeći započeti sat, i ispravno su odbacili njegov zahtjev da se primijeni vrijednost boda od 10 HRK, kao i što su odlučili da mu neće biti isplaćena naknada za ročišta pred izvanraspravnim vijećem, jer to nije bilo predviđeno Tarifom koja je tada bila na snazi. Štoviše, s Vladinog stajališta, podnositelj zahtjeva nije pokazao da je predmet bio složen ili da su u predmetu morala biti angažirana specijalistička znanja, i stoga je njegov zahtjev za povećanje naknade u tom pogledu u skladu s time odbijen.

27. Vlada je također tvrdila da nije bilo pravne osnove za naknadu podnositelju zahtjeva za posjete svojem klijentu u pritvoru, budući da je točka 31 Tarife propisivala naknadu za konferencije i sastanke sa strankama u postupku u kojima se raspravljalo o pravnim i činjeničnim pitanjima, a ne u kojima su odvjetnici posjećivali optuženike u pritvoru. U tim okolnostima, Vlada je smatrala da podnositelj zahtjeva nije mogao legitimno očekivati naknadu u iznosu od 40,748 HRK, koju je potraživao. Tako, s Vladinog stajališta, miješanje u podnositeljevo vlasništvo imalo je legitiman cilj osiguranja pravne sigurnosti u primjeni domaćeg prava te za njega nije predstavljalo nikakav prekomjeran individualni teret.

(a) Podnositelj zahtjeva

28. Podnositelj zahtjeva je tvrdio da je poštivao pravilo o šestomjesečnom roku za podnošenje zahtjeva te da je imao status žrtve. Također je naglasio da je uredno obavljao posao branitelja u kaznenom postupku i da mu je zbog toga trebala biti isplaćena naknada za obavljen posao.

29. Podnositelj zahtjeva je nadalje tvrdio da je pristup domaćih sudova, po kojem su oni ocjenjivali sve radnje u postupku poduzete tijekom prethodnog postupka kao jednokratnu radnju, nagrađenu jednim honorarom povećanim po manje povoljnoj satnici, bio nerazuman jer su se različite postupovne radnje, osobito petnaest ročišta pred istražnim sucem, odvijale u različito vrijeme, uključivale su različite svjedoke, te su imale različito vrijeme trajanja. Stoga je podnositelj zahtjeva smatrao da bi pravilnom primjenom točaka 3.1 i 4.1 Tarife trebao dobiti naknadu za svaku od tih postupovnih radnji zasebno.

30. Podnositelj zahtjeva je također tvrdio da su domaći sudovi propustili primijeniti paušalno povećanje od 25% na njegovu naknadu, kao što propisuje točka 42 Tarife i dodijeliti mu 10 HRK po bodu umjesto 8 HRK. Istaknuo je da nije dobio naknadu za sastanke s klijentom u pritvoru. Sa podnositeljevnog stajališta, bilo je nemoguće jamčiti njegovom klijentu učinkovitu obranu bez osobnih posjeta u pritvoru, gdje su imali povjerljive razgovore o različitim činjeničnim i pravnim pitanjima predmeta. To je bio

ključni uvjet osiguranja poštenog suđenja njegovom klijentu i podnositelju zahtjeva je bilo nemoguće zastupati bilo koju točku predmeta bez da je prvo provjeri s klijentom. Stoga, nije imao nijedan drugi razlog za posjećivanje klijenta u pritvoru osim da se s njime sastaje u vezi predmeta. Na tim je sastancima ukupno proveo približno 120 sati, a za taj posao nije primio nikakvu naknadu. Posljednje, podnositelj zahtjeva je istaknuo da se u predmetu radilo o složenim bankarskim projektima te da se spis predmeta sastojao od približno 10,000 stranica. To je zahtijevalo specijalistička znanja uključenih u predmet i mnogo rada, što je otegnulo postupak na više od sedam godina.

2. Ocjena Suda

31. Sud smatra da se nije potrebno osvrnuti na sve Vladine prigovore, jer je podnositeljev zahtjev u svakom slučaju nedopušten iz slijedećih razloga.

32. Sud na početku ponavlja da se članak 1. Protokola br. 1 odnosi samo na postojeće vlasništvo osobe; njime se ne jamči pravo stjecanja vlasništva (vidi *Malik protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 23780/08, § 88, od 13. ožujka 2012.). „Vlasništvo“ može biti postojeća imovina ili dobra, uključujući potraživanja na temelju kojih podnositelj zahtjeva može tvrditi da ima barem „legitimno očekivanje“ da će steći efektivno uživanje prava vlasništva (vidi, između ostalog, *Slivenko i drugi protiv Latvije* (odluka) [VV], br. 48321/99, § 121, ESLJP 2002-II izvodi; i *Kopecky protiv Slovačke*, [VV], br. 44912/98, § 35, ESLJP 2004-IX). Drugim riječima, nada u priznanje prava vlasništva koje je bilo nemoguće efektivno ostvariti ne može se smatrati „vlasništvom“ u smislu članka 1. Protokola br. 1. Također se takvim ne može smatrati niti uvjetno potraživanje koje proizlazi iz neispunjenja uvjeta (vidi *Princ Hans-Adam II od Lihtenštajna protiv Njemačke* [VV], br. 42527/98, §§ 82-83, ESLJP 2001-VIII; i *Gratzinger i Gratzingerova protiv Češke Republike* (odluka) [VV], br. 39794/98, 69, ESLJP 2002-VII).

33. Koncept „vlasništva“ u prvom stavku članka 1. Protokola br. 1 ima autonomno značenje koje nije ograničeno na vlasništvo nad materijalnim dobrima i neovisno je od klasifikacije u domaćem pravu. Na isti način kao i materijalna dobra, određena druga prava mogu se također smatrati „vlasničkim pravima“ i stoga „vlasništvom“ za potrebe te odredbe. U svakom pojedinom slučaju pitanje koje treba biti ispitano je da li okolnosti slučaja, razmotrene kao cjelina, upućuju na podnositelja zahtjeva kao nositelja materijalnog interesa zaštićenog člankom 1. Protokola br. 1. (vidi *Iatridis protiv Grčke* [VV], br. 31107/96, § 54, ESLJP 1999-II; *Beyeler protiv Italije* [VV], br. 33202/96, § 100, ECHR 2000-I; i *Broniowski protiv Poljske* [VV], br. 31443-96, § 129, ESLJP 2004-V).

34. Što se tiče primjenjivosti članka 1. Protokola br. 1 na dohodak, Sud ponavlja da dohodak može predstavljati „vlasništvo“ u okolnostima u

kojima je bio uredno zarađen (vidi *Ambruosi protiv Italije*, br. 31227/96, § 35, od 19. listopada 2000.; i *Lelas protiv Hrvatske*, br. 55555/08, § 58, od 20. svibnja 2010. te predmete citirane u tim presudama).

35. Procjenjujući pripada li materijalni interes zaštićen člankom 1. Protokola br. 1 podnositelju zahtjeva, Sud ne može u načelu zamijeniti svoje stajalište sa onim domaćih vlasti tako dugo dok odluke domaćih vlasti ne ukazuju na bilo kakvu proizvoljnost, dovoljno su obrazložene, i, ako je prikladno, upućuju na relevantno domaće pravo i praksu (vidi *Kopecky*, gore navedeno, § 56; vidi također *Jantner protiv Slovačke*, br. 39050/97, §§ 30-32 od 4. ožujka 2003.; i *Damjanić protiv Hrvatske*, br. 52943/10, § 91 od 24. listopada 2013.).

36. Sud u ovome predmetu primjećuje podnositeljev zahtjev za naknadu troška koji se odnosi na petnaest ročišta pred istražnim sucem, četiri ročišta pred izvanraspravnim vijećem, izradu sedam žalbi i jednog prigovora protiv optužnice, 104 posjeta i konzultacije s klijentom u pritvoru (ukupno oko 120 sati), posebno povećanje od 100 posto zbog složenosti predmeta te PDV primjenjiv na te iznose (vidi stavak 7 gore).

37. Županijski sud u Rijeci, primjenjujući relevantnu Tarifu iz 1993. na potraživanje podnositelja zahtjeva (vidi stavke 8 i 10 gore), dodijelio je podnositelju zahtjeva naknadu od ukupno 6,222 HRK (približno 850 EUR), koja se odnosi na ročišta pred istražnim sucem, izradu žalbi i prigovora te PDV primjenjiv na te iznose, dok je odbio podnositeljev zahtjev za naknadu za četiri ročišta pred izvanraspravnim vijećem te za 104 posjeta i konzultacije s klijentom u pritvoru na temelju činjenice da ta potraživanja nisu bila navedena u Tarifi koja je bila na snazi, kao i posebno povećanje naknade pogledu složenosti predmeta jer nije bilo ničega u tom predmetu što bi zahtijevalo takvo povećanje. (vidi stavke 7-8 gore).

38. Uzimajući u obzir na iznos dodijeljen podnositelju zahtjeva za ročišta pred istražnim sucem te izradu žalbi i prigovora protiv optužnice, Sud primjećuje da su odluke domaćih sudova dovoljno obrazložene i, imajući u vidu mjerodavno pravo, ne doimaju se proizvoljnima. Stoga, budući da je dužnost Suda osigurati poštivanje obveza preuzetih od strane ugovornih stranaka Konvencije te da nije njegova funkcija nositi se s činjeničnim i pravnim pogreškama navodno počinjenim od strane domaćeg suda, osim ako i ukoliko su povrijeđena prava zaštićena Konvencijom (vidi, *inter alia*, *J.A. Pye (Oxford) Land Ltd protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 44302/02, § 75, ESLJP 2007-III), Sud ne vidi razlog za preispitivanje odluka domaćih sudova u tom pogledu. Slično tome, zbog njihovog izravnog poznavanja posebnih okolnosti, Sud je spreman prihvatiti odluku domaćih vlasti o tome je li razmatrani kazneni predmet zahtijevao posebno povećanje od 100 posto u pogledu svoje složenosti.

39. Sukladno tome, podnositeljevi prigovori u tom pogledu moraju biti odbijeni kao očito neosnovani u skladu s člankom 35. §§ 3 (a) i 4 Konvencije.

40. Što se tiče ostatka podnositeljevog zahtjeva za naknadom, Sud primjećuje da je on u svojoj žalbi protiv prvostupanjske odluke osobito ustvrdio da mu je proizvoljno uskraćena naknada za konzultacije i sastanke sa klijentom u pritvoru (vidi stavak 9 gore). Međutim, domaći sudovi objasnili su da primjenjiva Tarifa iz 1993. nije propisivala mogućnost naknade za sastanke s klijentom u pritvoru i stoga su odbili podnositeljevo potraživanje kao neosnovano. S obzirom na to da su odluke domaćih sudova dovoljno obrazložene i ne ukazuju na ikakvu proizvoljnost, ne postoji razlog da Sud zamijeni svoje stajalište s onim domaćih sudova o tome je li podnositelj zahtjeva imao ikakva legitimna imovinska očekivanja i stoga „vlasništvo“ u smislu članka 1. Protokola br. 1 u tom pogledu.

41. Iz tih razloga, Sud nije uvjeren da je podnositelj zahtjev za naknadu za sastanke sa svojim klijentom u pritvoru dao osnove za potraživanja dovoljno utemeljena da se smatraju imovinom za potrebe članka 1. Protokola br. 1.

42. Iz toga slijedi da je ovaj dio podnositeljeva zahtjeva nesukladan *ratione materiae* s odredbama Konvencije u smislu članka 35. § 3 te mora biti odbijen u skladu s člankom 35. § 4.

B. Navodna povreda članka 1. Protokola br. 12 uz Konvenciju

43. Podnositelj zahtjeva također je prigovorio, temeljem članka 1. Protokola br. 12 uz Konvenciju, da je bio diskriminiran jer mu nije isplaćena naknada a njegov je klijent bio oslobođen u kaznenom postupku.

44. U svjetlu svih materijala koje Sud ima na raspolaganju i tako dugo dok su pitanja zbog kojih se prigovara u njegovoj nadležnosti, Sud smatra da ovaj dio zahtjeva ne ukazuje na ikakvo kršenje Konvencije. Iz toga slijedi da je nedopušten sukladno članku 35. § 3 kao očito neosnovan te mora biti odbijen sukladno članku 35. § 4.

Zbog svih ovih razloga Sud, većinom,

Proglašava zahtjev nedopuštenim.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 10. listopada 2016. godine.

Stanley Naismith
Tajnik

Işil Karakaş
Predsjednica